

Nr 75

**av herr Fälldin m. fl.
om sänkning av den allmänna pensionsåldern till 65 år.**

Sedan slutet av 1950-talet har från centerns sida varje år aktualiserats frågan om sänkning av den allmänna pensionsåldern från 67 år till 65 år. Alla sådana förslag har hittills avslagits av riksdagens majoritet. Även så sent som vid mitten av 1960-talet avvisade det ansvariga statsrådet kategoriskt varje tanke på att ens låta utreda frågan om pensionsåldern. Först 1970 resulterade centerns förslag i att regeringen tillsatte en utredning i frågan. Denna utredning, pensionsålderskommittén, kommer enligt riksdagsberättelsen att slutföra sitt arbete under år 1973. Vi finner det angeläget att riksdagen, trots det aviserade utredningsresultatet, gör ett principiellt ställningstagande under 1973 års vårsession till förmån för en sänkning av den allmänna pensionsåldern från 67 till 65 år. Det är viktigt att riksdagen ger sin principiella inställning till känna så att det blir klart att regeringen snarast skall förelägga riksdagen ett konkret förslag i denna fråga.

Vi anser att införande av rätt för alla att få full pension vid 65 års ålder är en av de viktigaste jämlikhetsfrågorna. En stor del av svenska folket har redan denna rätt. Övriga kan först vid 67 års ålder erhålla full pension.

Att åstadkomma en rättvis pensionsålder är en väsentlig åtgärd som samhället måste vidtaga för att garantera de äldre en god trygghet och en rättvis del av standardhöjningen. De äldre har genom sina arbetsinsatser lagt grunden till vårt välfärdssamhälle.

Folkpensionerna måste även i framtiden spela en central roll i samhällets insatser för att skapa rättvisa åt de äldre. De har den största betydelsen för laginkomstgrupperna. I den debatt som vid olika tillfällen förts i samband med reformer inom pensionssystemet har centerns huvudlinje varit en satsning på höjda folkpensioner för alla. Det är angeläget att de ekonomiskt sämst ställda pensionärerna, bland vilka märks en stor del, som ej erhållit ATP-pension eller liten sådan, erhåller förbättrade pensionsförmåner. Ett steg på vägen i detta avseende har tagits genom införandet av pensionstillskotten. Det är viktigt att tilläggs pensioneringen formas så att låginkomstgrupper och korttidsanställda får rättvisa.

Samhället bör medverka till att förbättra den äldre arbetskraftens situation. De äldres ställning på arbetsmarknaden har under senare år blivit alltmera problemfylld. Andelen äldre bland de arbetslösa är stor. Samhället har gript in med olika åtgärder, och ytterligare sådana erfordras. Vi vill i detta sammanhang poängtera betydelsen av vårt förslag om befrielse från ATP-avgift för arbetskraft som är äldre än 55 år.

Även om inte tillräckligt gjorts för att uppfylla de krav som vi uppställer kan det konstateras att betydande resurser avsätts för att garantera trygghet åt de äldre. Centerns strävanden under 1950- och 1960-talen för årliga standardhöjningar för pensionärerna gav så småningom positiva resultat liksom förslagen om att pensionärerna skulle ha del av standardhöjningarna även efter år 1968. Pensionstillskotten är av stort värde för dem som har liten eller ingen tilläggspension. Ytterligare förbättringar av pensionerna måste eftersträvas då det ekonomiska läget medger det. En sänkning av pensionsåldern för dem som pensioneras först vid 67 års ålder är nu den viktigaste åtgärden för att dels ge de äldre en rättvis andel av standardhöjningen, dels göra särskilda insatser för dem som har det sämst ekonomiskt ställt.

Den nuvarande pensionsåldern har gällt sedan 1914. Senare har införts möjlighet till s. k. förtida uttag. Efter framställning från den försäkrade kan ålderspension tas ut före 67 års ålder, dock tidigast från och med den månad då den försäkrade uppnår 63 års ålder. Om ålderspension tas ut i förtid minskas pensionen med 0,6 procent för varje månad, som, då pensionen börjar tas ut, återstår till den månad, då den försäkrade fyller 67 år. Pensionsuttag kan också uppskjutas. I sådana fall ökas pensionen på motsvarande sätt med 0,6 procent per månad dock att hänsyn ej tas till tid efter det att den försäkrade fyllt 70 år. Samordning är föreskriven mellan uttag av folkpension och tilläggspension. Förtida uttag måste enligt uttrycklig föreskrift avse båda pensionsandelarna.

Förtidspension från folkpensioneringen och tilläggspensioneringen tillkommer i princip försäkrad under 67 år, vars arbetsförmåga på grund av sjukdom är nedsatt med minst hälften och då nedsättningen kan anses varaktig. Under senare år har införts ökade möjligheter för äldre förvärvsarbetande att få förtidspension. Den som fyllt 63 år och har ett tungt och pressande arbete, som han inte längre orkar med, skall ha möjlighet att få förtidspension, om han har för avsikt att lämna förvärvslivet. Detsamma gäller för äldre arbetstagare som på grund av företagsnedläggning mist sitt arbete och inte kan få något nytt arbete som han orkar med. Vidare har i avvaktan på införandet av en allmän arbetslöshetsförsäkring antagits vissa bestämmelser om kontant stöd för äldre arbetslösa, det s. k. äldrestödet.

Möjligheterna till förtida uttag, de vidgade möjligheterna till förtidspensionering och det s. k. äldrestödet är viktiga åtgärder för att förbättra pensionssystemet. Därmed elimineras emellertid inte den orättvisa som skillnaden i pensionsålder mellan olika grupper utgör. Pensionärer i allmänhet kan inte erhålla full pension före 67 års ålder utan att pensionen reduceras.

För äldre personer som önskar kvarstå i arbetslivet är det viktigt att de får möjlighet till detta. För många äldre är det ett livsvillkor att få stanna kvar i arbetslivet även efter pensionsåldern. Det måste anses vara en angelägen uppgift för samhället att medverka till att dessa bereds meningsfull sysselsättning.

Vi finner det väsentligt att det skall finnas valmöjligheter för den äldre

arbetskraften då det gäller att avgöra tidpunkten för avslutande av förvärvsarbete. Rörlighet i fråga om pensionsåldern är således angelägen. Vi anser att den allmänna pensionsåldern skall sänkas till 65 år, så att rörligheten är kring 65 år i stället för såsom nu kring 67 år. Det finns således ingen motsatsställning mellan sänkt pensionsålder till 65 år och rörlig pensionsålder.

För en reform innebärande rätt till full pension vid 65 år i stället för 67 år talar bl. a. att de som har fysiskt ansträngande sysselsättning och den längsta arbetstiden tillhör dem som pensioneras först vid 67 års ålder. Andelen låginkomsttagare är också större bland dem som pensioneras vid 67 års ålder än bland dem som pensioneras tidigare.

Svenska arbetsgivareföreningen och Landsorganisationen har genom avtal träffat överenskommelse om att sänka pensionsåldern inom sitt avtalsområde. Denna överenskommelse visar att en sänkning av pensionsåldern betraktas som angelägen. En lagstiftning erfordras för att ge *alla* möjlighet till full pension vid 65 års ålder.

Centerns under många år i riksdagsmotioner framförda krav om sänkt pensionsålder som fått starkt stöd inom fackföreningsrörelsen, ledde fram till att den socialdemokratiska regeringen, som under hela 1960-talet intagit en negativ attityd till sänkt pensionsålder, den 27 maj 1970 tillsatte den s. k. pensionsålderskommittén. Vi finner det riktigt att utredningen fått i uppdrag att pröva pensionsfrågan i hela dess vid och att således både frågan om en generell sänkning av pensionsåldern och frågan om en rörligare pensionsålder ingår i utredningens direktiv. I direktiven förs resonemang angående pensionsåldern. Argument för och emot en sänkning av pensionsåldern aktualiseras. Det finns *inte* i direktiven klart uttryckt att målsättningen för kommitténs arbete skall vara en sänkning av pensionsåldern till 65 år som vi föreslagit.

Vi förutsätter att utredningen kommer fram till att en sänkning av pensionsåldern från 67 år till 65 år är motiverad.

Riksdagen bör nu, för att betona angelägenheten av en reform, fatta principbeslut om sänkt pensionsålder. Vidare bör riksdagen ge Kungl. Maj:t till känna sin uppfattning om att förslag i frågan snarast bör föreläggas riksdagen. Vi är beredda att medverka till en överenskommelse om finansieringen med hänsyn till att denna rättvisereform inte längre får skjutas på framtiden.

Med hänvisning till det anförda hemställas
att riksdagen

1. fattar principbeslut om sänkning av den allmänna pensionsåldern från 67 till 65 år,

2. hos Kungl. Maj:t anhåller att förslag om sänkt pensionsålder skyndsamt förelägges riksdagen.

Stockholm den 12 januari 1973

THORBJÖRN FÄLLDIN (c)

JOHANNES ANTONSSON (c)

NILS G. HANSSON (c)

i Skegrie

TORSTEN BENGTON (c)

i Jönköping

JAN-IVAN NILSSON (c)

i Tvärålund

ANNA-LISA NILSSON (c)

i Kristianstad

BERTIL JONASSON (c)

KARIN SÖDER (c)

GUNNAR LARSSON (c)

i Luttra

ELVY OLSSON (c)

i Hölö

ERIC CARLSSON (c)

i Vikmanshyttan

RUNE GUSTAVSSON (c)

i Alvesta